

Integrationspolitikens misslyckande

Årtionden av beroende och maktlöshet

Författad av Nima Sanandaji

Sammanfattning

Den socialdemokratiska regeringen har förklarat att en av de två viktigaste uppgifterna under mandatperioden 2002-2006 var att öka invandrarnas tillträde till arbetsmarknaden. Denna målsättning har misslyckats. För många invandrare upplevs situationen idag som hopplös. Ett omfattande beroende av bidrag och offentliga åtgärder består och arbetsmarknaden är svårtillgänglig för stora grupper med utländsk bakgrund. Regeringens massiva satsningar på arbetsmarknadspolitiska program råder inte bot på problemet utan bidrar snarast till ett ökat beroende. Den långsiktiga tendensen under de senaste årtiondena har varit att invandrare gått från arbete till bidrag. Men en välfungerande integration är inte omöjlig. Sverige har tidigare varit ett land som mycket väl integrerade invandrare i arbetsmarknaden, något som andra västländer idag också lyckas med. Invandrarna har samtidigt många fördelar på arbetsmarknaden, till exempel hög utbildning och god ålderssammansättning. För att en förändring ska vara möjligt krävs dock reformer som öppnar arbetsmarknaden, premierar arbete före bidrag och tar bort de byråkratiska hindren för småföretagen. Det krävs även att beslutsfattarna prioriterar en friare arbetsmarknad före fackföreningarnas intresse av att begränsa lönekonkurrensen.

Om författaren

Nima Sanandaji är VD för tankesmedjan Captus. Han har en civilingenjörsexamen i bioteknik från Chalmers Tekniska Högskola och kombinerar sitt arbete vid Captus med doktorandstudier i biokemi vid Cambridge University. Författaren har tidigare publicerat flera rapporter för de svenska tankesmedjorna Timbro och Eudoxa samt ett antal forskningsartiklar. Han har även publicerat debattartiklar och ledarkommentarer i en rad svenska tidningar, till exempel Aftonbladet, Svenska Dagbladet och Sydsvenskan. Nima flyttade från Iran till Sverige vid 8 års ålder.

Ett av regeringens största misslyckanden

“Den andra stora arbetsuppgiften är att öka de invandrade svenskarnas tillträde till arbetsmarknaden. Människors vilja till arbete är nationens främsta tillgång. Den viljan måste tas tillvara hos alla om vi ska kunna hålla samman Sverige... Dessa två samhällsproblem de höga sjuktalen och de många invandrarnas utanförskap är denna mandatperiods allt annat överskuggande arbetsuppgifter.”

- Göran Persson, Regeringsförklaringen 1 oktober 2002

I regeringsförklaringen 2002 slog Göran Persson fast att en av regeringens två stora uppgifter var att öka invandrarnas tillträde till arbetsmarknaden. Liknande formuleringar fanns i de föregående två socialdemokratiska regeringsförklaringarna; 1998 utlovades att *“Ett näringslivsråd skall tillsättas för att öka invandrarnas möjligheter och främja en dynamisk mångfald på arbetsmarknaden”* och 1994 sade Ingvar Carlsson att *“Hela vårt samhälle måste nu mobiliseras för att öka integrationen och motverka segregationen.”* Målet för Carlsson var givet: *“Det får inte finnas ett Sverige för oss och ett annat Sverige för dem.”*

Tyvärr är detta precis den situation som idag råder i Sverige. Invandrarna är starkt beroende av bidrag och en stor del av den arbetsföra befolkningen med utländskt bakgrund saknar arbeten. Den dåliga utvecklingen i Sverige visar med all önskvärd tydlighet att den förda politiken som inneburit en stel arbetsmarknad, generösa bidragssystem, höga

skatter och krångliga förutsättningar för småföretagen har missgynnat invandrarna och i stor utsträckning fångat dem i en beroendesituation.

De senaste årtiondenas utveckling kan bäst beskrivas som en övergång från arbete till bidrag och svartjobb. Invandrarnas inkomster från arbete samt deltagande i arbetsmarknaden har med tiden kraftigt försvagats jämfört med infödda svenskar. Medan personer med utländskt medborgarskap 1968 hade 22 procent **högre** årsinkomst av arbete än infödda svenskar hade de 1999 istället 45 procent **lägre** årsinkomst¹. Personer födda utomlands är samtidigt mer än sju gånger så ofta beroende av socialbidrag som personer födda i Sverige.

Det skulle innebära stora välfärdsvinster för det svenska samhället om invandrarna tilläts att fullt ut delta i den svenska arbetsmarknaden. Det skulle även betyda oerhört mycket för de invandrare som idag försörjs av det offentliga att kunna arbeta och ansvara för sin egen försörjning. Ändå fortsätter samma politik som under flera årtionden har misslyckats.

Men det finns alternativ till den förda politiken där invandrare fastnar i beroende av bidrag och politiska åtgärder. Invandrarna har tidigare i Sverige tillåtits bidra till den ekonomiska utvecklingen och var fram till 1980 i allmänhet nettobetalar till den offentliga sektorn snarare än nettomottagare. Fortfarande finns många industriländer där invandrarna tilläts att genom hårt arbete bidra till den ekonomiska utvecklingen. Kanske har vi något att lära ifrån dem?

För många en hopplös situation

I Göteborgs-Posten (2005-02-21) berättar Behrouz Taibi, en ekonom som kommit till Sverige 1991, om svårigheterna att få arbete i Sverige. Behrouz berättar att han ursprungligen tänkt flytta till USA, där han tror att det hade varit lättare att hitta arbete. Men hans hustru ville flytta till Sverige på grund av familjeanknytning. Trots att han i Iran hade varit direktör och styrelseordförande för ett byggföretag med närmare 500 anställda har han under nästan hela vistelsen i Sverige varit utan ett riktigt arbete. Bland Behrouz akademikervänner från Iran är det endast en som har ett jobb som motsvarar utbildningsnivån.

Det är inte ovanligt att också välutbildade invandrare med stor arbetslivserfarenhet stängs ute från den svenska arbetsmarknaden. Den utbildning och den erfarenhet som man har är i själva verket mycket värdefull i Sverige, men eftersom den svenska arbetsmarknaden av arbetsgivare upplevs som stelbent är det få som – till skillnad från exempelvis Storbritannien, Irland eller USA – tar risken att anställa någon med utbildning och erfarenhet från en mindre utvecklad ekonomi.

Eftersom det är så svårt att gå från bidrag till arbete för många med invandrarbakgrund kan dessa inte bygga upp sitt sociala kapital – alltså de personliga nätverk som alla människor behöver för att klara sig väl på arbetsmarknaden och i samhällslivet. Svårigheten att en gång ta sig in på den svenska arbetsmarknaden gör att många permanent hamnar utanför. Problemet

med svaga sociala nätverk hos föräldrarna drabbar även andra generationens invandrare. De kan inte använda sig utav föräldrarnas kontaktnät för att få jobb eller goda råd om utbildning eller karriärsval.

Från arbetskraftsinvandring till flyktinginvandring

Sverige är ett land som tidigare har haft en mycket välfungerande integration av invandrare i arbetsmarknaden.

Under 1950- och 1960-talet upplevde Sverige en stark ekonomisk tillväxt tack vare en fri arbetsmarknad, låga skatter och ny teknologi. Dessutom hade Sverige ett gynnsamt läge när övriga Europa skulle byggas upp efter andra världskriget. Mellan 1950 och 1970 kom ca 600 000 personer till Sverige, huvudsakligen arbetskraftsinvandrare. Den invandrade arbetskraften arbetade oftast i låglöneyrken med relativt riskfyllda och relativt okvalificerade arbeten².

Men fackföreningsrörelsen agerade för att motverka arbetskraftsinvandringen.

När regeringen, efter påtryckningar från bland annat LO, förändrade invandrarlagstiftningen 1967 och 1975 blev arbetsgivarna skyldiga att ge arbetskraftsinvandrare som arbetade för dem 240 timmars svenskundervisning med full lön. Detta gjorde att arbetskraftsimport inte längre var lönsamt, varför den upphörde³.

Invandringen slog nu om från arbetskraftsinvandring till flyktinginvandring. Den nya vägen av

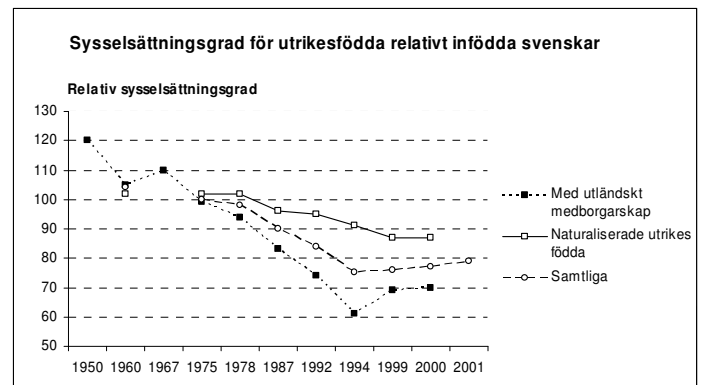
invandrare hade på många sätt goda förutsättningar att klara sig väl på den svenska arbetsmarknaden. De flyktingar som anlant till Sverige är inte sällan högt utbildade och forskare har tidigare påpekat att invandrarnas utbildningsnivå är högre än svenskarnas⁴. Svenskar födda utanför västvärlden är dessutom den grupp som har den största andelen i arbetsför ålder⁵.

Fallande inkomster och sysselsättningsgrad jämfört med svenskarna

Men under åren har den svenska politiken alltmer stängt arbetsmarknaden för invandrarna. Kombinationen av en reglerad arbetsmarknad, höga skatter och omfattande bidragssystem har bidragit till att invandrarna alltmer försörjs genom bidrag snarare än genom arbete.

Ett tydligt resultat av detta har varit att sysselsättningsgraden för invandrare jämfört med genomsnittsinvånaren de senaste 50 åren drastiskt har fallit i Sverige. Detta påvisas inte minst av en undersökning utförd av Jan Ekberg, professor i nationalekonomi samt Mats Hammerstedt, båda verksamma vid Centrum för arbetsmarknadspolitisk forskning¹. I figur 1 återges data från Ekberg och Hammerstedts forskning. Man kan se att sysselsättningsgraden för utländska medborgare i Sverige under 1950 var 20 procent **högre** än den för genomsnittsinvånaren. År 2000 var sysselsättningsgraden 30 procent **lägre** för personer med utländskt medborgarskap i Sverige.

Om utrikes födda som erhållit svenskt medborgarskap inkluderas i statistiken

Figur 1

för invandrare kan vi se att sysselsättningsgraden föll med 25 procent mellan 1960 och 2001.

Enligt forskarna beror minskningen i indexet under 70-talet på en kombination av lägre absolut sysselsättning bland invandrare och högre absolut sysselsättning bland infödda svenskar. Efter 1980 förklaras nedgången helt av minskningen av invandrarnas absoluta sysselsättningsgrad. **Även under 1980-talets långvariga högkonjunktur med stor efterfrågan på arbetskraft sjönk alltså sysselsättningsgraden för invandrarna.**

Forskarna påminner om att det finns stora skillnader mellan olika invandrargrupper. Exempelvis hade personer födda i andra nordiska länder år 2000 hade en sysselsättningsgrad som var 94 procent av den för etniska svenskar. Desto värre är situationen för utomeuropeiska invandrargrupper:

”För vissa utomeuropeiska invandrargrupper måste 1990-talets arbetsmarknad anses ha varit katastrofalt dålig. En beräkning av index 2000 för födda utom Europa visade att flera grupper hade så pass låga index som 40–50. En öppen arbetslöshet på 30–40 procent är inte ovanlig.”

Att utomeuropeiska invandrare upplever en större problematik än vad statistiken för genomsnittliga invandrare visar bekräftas i en rapport för Statens Invandrarverk 1997⁶ där det påvisas att **den relativa sysselsättningsgraden för invandrare med utländskt medborgarskap som inte kommit från norden sjönk från 93 procent 1978 till 48 procent 1995.**

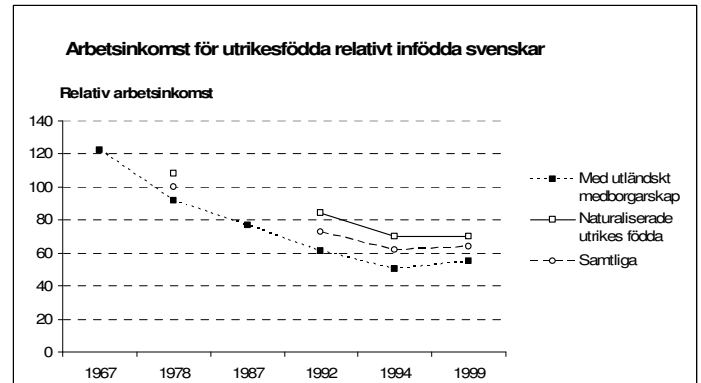
I Ekbergs och Hammerstedts rapport beräknas invandrarernas arbetsinkomst per år och person i arbetsför ålder jämfört med infödda svenskar. Dessa data återges i figur 2.

Vi kan se att personer med utländskt medborgarskap gick från att 1968 ha 22 procent högre årsinkomst för arbete än infödda svenskar till att 1999 ha 45 procent lägre inkomst¹.

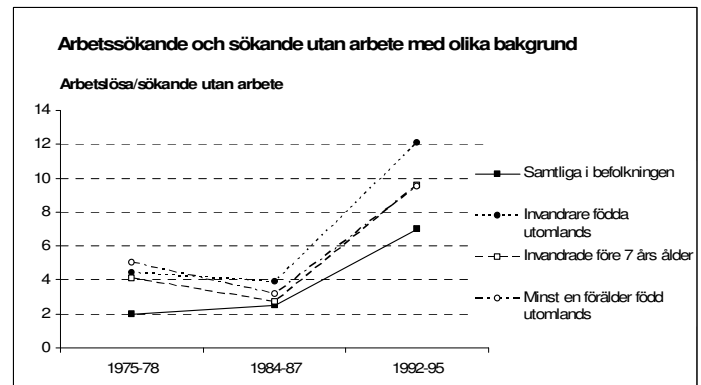
Omfattande arbetslöshet

Om det är något socialt problem som präglar många invandrarfamiljers vardag så är det just den omfattande arbetslösheten.

I "Krusbärslandetsorstäder"⁷ redovisas siffror för arbetslösheten för invandrare med utländskt medborgarskap jämfört med svenskt medborgarskap. Här kan vi exempelvis se att **arbetslösheten för iranska invandrare 1993 var 52,3 procent för männen och 55,5 procent för kvinnorna**, att jämföra med 9,7 respektive 6,6 procent för svenska män och kvinnor. Motsvarande siffror för chilenska medborgare var 30,2 procent för männen och 38,1 procent för kvinnorna.

Figur 2

Figur 3

Statistiken påvisar dessutom tydligt att den dåliga situationen på arbetsmarknaden gäller såväl för invandrare födda utomlands, för de invandrarbarn som invandrat före 7 års ålder och för de invandrarbarn som fötts i Sverige med minst en förälder född utomlands (se figur 3 där statistik från boken anges).

Siffror och statistik över arbetslösheten förmår sällan ge en rättvisande bild av utomeuropeiska invandras utanförskap. För det första blandas denna grupp ofta med de bättre integrerade europeiska invandrarna i statistiken och för det andra döljs många arbetslösa i olika åtgärder, förtidspensioneringar och sjukskrivningar. Dessutom är andelen deltidsanställda betydligt högre bland dem som har invandrarbakgrund jämfört med etniska svenskar⁸.

Utlämnade åt politikernas godhet

Från första dagen i Sverige möter många invandrare ett system där de sociala myndigheterna mer än gärna "tar hand" om dem. Den paternalistiska inställningen leder till att en stor del av de invandrade fastnar i ett nät av bidragsberoende.

Forskningen visar att utlandsfödda år 2001 i genomsnitt erhöll 5190 kronor i socialbidrag, 7,29 gånger mer än för personer födda i Sverige¹².

Siffror från 1993-2000 visar att 5,67 gånger så många utlandsfödda ingick i hushåll med socialbidrag jämfört med infödda svenskar. 37 procent av invandrarna i Sverige med ursprung i Mellanöstern ingick i hushåll med socialbidrag, jämfört med 3 procent bland infödda svenskar och 5 procent bland personer födda i andra nordiska länder⁹.

Idag har invandrarna det sämre ställt jämfört med svenskarna på en rad områden. Invandrarna har lägre sysselsättningsgrad, sämre hälsa, sämre ekonomi, sämre boende, lägre materiell standard, svagare sociala nätverk och är i större utsträckning offer för kriminalitet. Detta trots att de har högre utbildning⁴.

Denna situation kan aldrig brytas på annat sätt än genom att invandrarna arbetar för att förbättra den egna situationen. Men steget dit är idag långt. Problemet är inte endast att invandrarna har det sämre ställt på en rad områden, utan också att deras sociala kapital har brutits ned i och med beroendet av den offentliga sektorn.

Att bryta bidragsberoendet och etablera sig på arbetsmarknaden är en utmaning för många invandrare. Dagens system med skyhögt skatt på arbete och relativt höga bidragsnivåer gör att många tyvärr inte antar utmaningen eller misslyckas med att bryta beroendet.

År efter år av misslyckade satsningar

I DN (28-05-2006) berättar Mohamed Guiled om hur han efter flykten från Somalia ville söka till en svensk högskola. Men arbetsförmedlaren som han träffade skrattade och menade att han behövde en praktisk utbildning för att kunna få ett arbete i Sverige. Guiled, som beskrivs som en synnerligen opraktisk man, fick gå en årslång kurs i svetsning och fräsning. Men något jobb som svetsare fick han förstås inte.

Istället är Guiled idag chef för sjuttio anställda inom kriminalvården i Värmland. Han har behållit den metallhammare som han tillverkade på kursen som en ironisk symbol för den misslyckade svenska integrationspolitiken – resultatet av en kurs som kostade skattebetalarna nära 750 000 kronor. Guiled säger själv till DN:

“Många invandrare som flyttat hit är initiativrika, annars skulle de aldrig kunnat planera flykten från sina tidigare hemländer och få ihop tillräckligt med pengar för resan. Det är inte synd om oss invandrare, det tragiska är att det svenska samhället kastar så många av oss på soptippen.”

Det är lätt att få intrycket att svenska politiker betraktar arbetsmarknads-

politiska program och dylika åtgärder som en universalåtgärd för att få invandrare i arbete. Detta är besynnerligt, inte minst med tanke på de omfattande och misslyckade satsningar som år efter år gjorts på att få invandrarna i arbete.

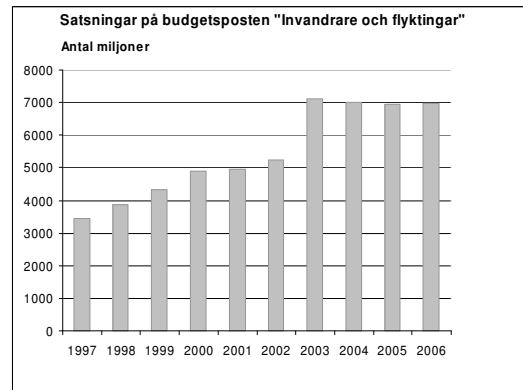
I Vårpropositionen 2002 kunde vi dessutom läsa att man satsade mer än fem miljarder kronor på budgetposten "Invandrare och flyktingar". De myndigheter och program som inkluderas här sysslar till stor del med integration på arbetsmarkanden. Ytterligare stora satsningar på detta område, till en kostnad av flera hundra miljarder kronor, gjordes under budgetposten "Arbetsmarknad".

Vårpropositionen för nästa valår, 2006, är närmast identisk, förutom att budgetposten "Invandrare och flyktingar" hade ökat till närmare sju miljarder. Också under området "Arbetsmarknad" fanns här kostsamma satsningar som involverade tusentals invandrare.

Men hjälper dessa åtgärder verkligen invandrare att få jobb? Det är svårt att se någon märkbar effekt. Trots alla år med kostsamma åtgärder som involverar tusentals individer består problematiken. Istället tycks dessa åtgärder skapa ytterligare en beroendefälla som många invandrare fastnar i.

Konceptet går ut på att man ska ta sig från bidragsberoende till arbetsmarknadspolitiska åtgärder, för att sedan kunna bryta också detta beroende och hitta arbete. Emellertid ser vi nu att detta system medför ansenliga utgifter för samhället, samtidigt som de riktiga jobben för invandrare uteblir. I figur 4

redovisas kostnaderna för budgetposten "Invandrare och flyktingar" i olika budgetpropositioner.

Figur 4

Invandrarföretagare upplever svårigheter

Många invandrargrupper som kommer till Sverige har en stark tradition av företagande. Entreprenörer bland invandrargrupper har dock svårt att klara sig i Sverige och trots den gängse bilden är inte invandrare mer aktiva i startandet av nya företag jämfört med infödda svenskar. Statistiken visar att ca 20 procent av företagen startas av första och andra generationens invandrare, vilket motsvarar deras andel av befolkningen.

Trots att andelen nyföretagare med eftergymnasial utbildning var 5 procent högre bland invandrare födda utomlands jämfört med genomsnittet i befolkningen och trots att ambitionen att utveckla företagen tycks vara högre lyckas invandrarföretagen sämre jämfört med de svenska företagen.

Överlevnadsfrekvensen efter tre år är lägre för invandrarföretagen och färre invandrare gjorde bedömningen att deras företag skulle växa på ytterligare tre års sikt jämfört med genomsnittet. Motivet

att starta företag till följd av arbetslöshet eller risk för arbetslöshet var också högre bland invandrare¹⁰.

Att invandrarföretagen inte lyckas bättre är en av nyckelfaktorerna till det stora utanförskapet bland invandrarna samt till att många invandrare inte kan bidra till Sveriges utveckling. Som DI noterar (2000-07-05) finns ett tydligt samband mellan integration, företagande och tillväxt:

“För att öka tillväxten måste vi öka integrationen i meningen att underlätta nyföretagande.”

I förlängningen har vi inte råd med misslyckad integration

Den misslyckade integrationspolitiken för med sig en omätbar påfrestning för de familjer som saknar makt över den egna tillvaron och lever i arbetslöshet och bidragsberoende. Men den för också med sig en stor samhällskostnad.

I Sverige har vi i längden inte råd med en fortsatt bristfällig integration av invandrarna på arbetsmarknaden. I rapporten ” Vem försörjer vem? Försörjningsbördan och ekonomisk tillväxt”¹¹ från 2003 kommer författarna fram till att:

”Vi lever i en tid då långtidssjuk-skrivningar och förtidspensioneringar slår nya rekord varje år, och där stora delar av befolkningen med invandrarbakgrund står utanför arbetsmarknaden.”

För att kunna behålla det svenska välståndet och välfärden krävs enligt rapporten att andelen av invandrarna

som befinner sig i **faktiska arbeten** (till skillnad från olika åtgärder) ökar. Medan många invandrare lever på bidrag leder den omfattande arbetslösheten till att den genomsnittliga personen född utomlands endast betalar 68 procent av de direkta och 71 procent av de indirekta skatter som medelpersonen född i Sverige betalar¹².

Det har uppskattats att om invandrarna hade samma åldersspecifika sysselsättningsfrekvens som de inrikes födda skulle antalet sysselsatta personer öka med drygt 100 000¹³.

Motståndare till en fri arbetsmarknad

”I arbetsmarknadens utmarker finns väldigt mycket konstigt. Vi i facken försöker att hålla ordning på det där. Det är som att bära ut sopor, det tar aldrig slut. Men man kan å andra sidan inte sluta bära ut sopor för då blir det bara sopor överallt.”

- LO:s utredare Ingvar Göransson diskuterar Internetannonser om billig arbetskraft från Lettland i Gomorron Sverige, 5 juli 2005

Den svenska fackföreningsrörelsen säger sig arbeta för invandrarnas väl. Och intentionerna kan mycket väl vara goda. Men det är samtidigt tydligt att fackföreningarna har ett starkt intresse av att motverka en friare arbetsmarknad.

Fackföreningarnas metod för att diskutera denna fråga är att förklara att de förväntar sig att arbetslösa invandrare kan ta sig in på den svenska arbetsmarknaden på samma villkor som

motsvarande personer med svensk bakgrund.

Det uppenbara problemet är att arbetslösa invandrare vanligtvis har nackdelar på arbetsmarknaden jämfört med etniskt svenska arbetare. Förutom ren diskriminering finns problemet att personer med utländsk bakgrund vanligtvis har sämre nätverk, kan språket sämre och har mindre arbetsmarknads-erfarenhet.

Kravet att arbetslösa invandrare inte får konkurrera med lägre löner för att få fotfäste i arbetsmarknaden leder helt enkelt till att många stängs ute från arbetsmarknaden. Att fackföreningarna inte erkänner detta kan bero på bristande förståelse för grundläggande ekonomiskt tänkande. Men det är mera troligt att man befarar att det skulle strida mot medlemmarnas kortsiktiga intressen.

I DN debatt (2004-01-13) varnade LO:s chefekonom Dan Andersson och LO:s utredare Kristina Mårtensson för liberal invandringspolitik:

“I det liberala alternativet som prövats i bland annat Storbritannien, Irland och USA får invandrade grupper försörja sig själva på låga löner med många timmar på en arbetsmarknad där få är med i facket och där det inte finns social trygghet i vår mening.”

Det är lustigt att se hur LO förfasar sig över att invandrare arbetar många timmar i Irland, USA och Storbritannien. Dessa länder har öppna arbetsmarknader och som visas nedan lyckas de mycket bättre än Sverige rörande integration. Det är också mycket illustrativt att dessa länder kombinerar lägre arbetslöshet med ett i allmänhet högre löneläge

jämfört med Sverige. Därför kan man tona ned risken att arbetare skulle ställas mot arbetare, vilket är vänsterns favoritargument. En flexibel arbetsmarknad skapar i slutändan bättre möjligheter för alla, oavsett etniskt ursprung.

Artikeln i DN är ändå avslöjande. Det visar hur LO sätter de egna medlemmarnas intressen före invandrarnas möjlighet att få jobb.

Liberala arbetsmarknader förmår att integrera

Det stämmer förstås att invandrare arbetar många timmar i USA, Storbritannien och Irland. Detta eftersom de i större utsträckning får arbete. I en OECD-rapport från 1998 jämförs arbetslöshetsciffrorna för utländska medborgare i en rad olika länder.

Arbetslösheten för män med utländskt medborgarskap i Sverige anges som 23,2 procent, på Irland 12,4 procent, i Storbritannien 10,7 procent och i USA 4,9 procent. Motsvarande siffror för kvinnor med utländskt medborgarskap är i Sverige 19,4 procent, på Irland 10,4 procent, i Storbritannien 9,4 procent och i USA 6,0 procent.

Om vi tar genomsnittssiffran för kvinnor och män ser vi att arbetslösheten för utländska medborgare i Irland och i Storbritannien är ca hälften av den i Sverige och i USA ca en fjärdedel av den i Sverige¹⁴.

Svenska invandrare sämre än amerikanska?

Ett argument som ibland framförs av regeringen och dess anhängare som vill tona ned Sveriges misslyckade med att sätta invandrare i arbete är att påstå att liberala ekonomier som USA lyckas bättre eftersom dessa länders utrikesfödda är arbetskraftsinvandrare, till skillnad från Sverige som tar emot flyktingar.

Förklaringen till den dåliga integrationen skulle alltså inte vara den ekonomiska politiken, utan snarare implicit att ”kvalitén” på invandrarna i Sverige skulle vara sämre. Vi bör inte avfärda denna argumentation rakt av, men en rationell granskning visar att detta inte kan förklara de enorma skillnaderna rörande integration. Den allra största gruppen av invandrarna både till Sverige och till USA tillhör exakt samma grupp, nämligen anhöriginvandrare. Av den legala invandringen till USA utgörs drygt 60 procent av anhöriginvandrare¹⁵.

Det finns heller inga belägg för att invandrargrupperna till Sverige skulle ha lägre arbetsmarknadskvalitet, även om de inte flyttar av arbetsmarknadsskäl. Till exempel är utbildningsnivån för Sveriges politiska invandrare och deras släktingar mycket hög.

Invandrargruppen från Iran kan utgöra en rimlig jämförelse mellan Sverige och USA. Båda länderna har stora grupper av iranier, som generellt tillhörde den utbildade medelklassen och som flyttade efter revolutionen 1979 och i samband med Iraks invasion av Iran 1980.

I någon mån kan de iranier som emigrerade till Sverige respektive USA skilja sig åt. Men i båda fallen rörde det sig om politiska flyktingar, majoriteten kom från samma samhällsskikt och båda grupperna tycks ha jämförbar utbildningsnivå, högre än genomsnittet för mottagarlandet.

Hur väl klarar sig iranier i USA jämfört med i Sverige?

En direkt jämförelse mellan hur olika invandrargrupper klarar sig i USA och i Sverige är svårt, då data ofta saknas eller är svåråtkomlig i Sverige. Men det är till exempel möjligt att jämföra arbetande iranier i USA med genomsnittet för arbetande svenskar. Notera också att iranier i Sverige tjänar mindre än det nationella genomsnittet, och att de flesta saknar jobb.

Under perioden 1993-2000 var iranska invandrades arbetsinkomster endast 61 procent av infödda svenskar⁹. Den amerikanska folkräkningen 2000 visar samtidigt att iranska hushåll i USA tjänar 42 procent **mer** än infödda amerikaner.

Det är givetvis inte bara iranier som klarar sig bättre i USA. Migranter födda i Turkiet tjänar 12 procent mer och invandrare födda i Libanon 25 procent mer än infödda amerikaner¹⁶.

Sverige har 5,5 procent öppet arbetslösa under tredje kvartalet 2005¹⁷. Räknar vi med arbetslösa studenter, de som är i arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt latent arbetslösa landar siffran på 12,2 procent¹⁸.

Arbetslösheten för personer födda i Iran, Libanon respektive Turkiet och bosatta i

USA var enligt folkräkningen år 2000 3,0, 3,0 respektive 2,7 procent – alltså klart lägre än genomsnittet i Sverige, även om vi inte räknar med den dolda arbetslösheten.

Det är förståeligt att LO argumenterar för en reglerad arbetsmarknad utifrån organisationens självintresse. Det är däremot svårt att se hur man tror att denna politik faktiskt hjälper invandrarna.

Kan alla problem skyllas på rasism?

Den svenska socialdemokratin har trots det långa maktinnehavet närmast avskrivit det egna ansvaret för invandrarnas situation på arbetsmarknaden. Om inte det omfattande utanförskapet för invandrare döljs i olika arbetsmarknadspolitiska program, sjukskrivningar eller förtidspensioneringar så förklaras den bero på rasism hos svenska folket.

När socialdemokraterna i ett valblad inför Riksdagsvalet 2006 diskuterar integration skriver man: *”Svenskar med utländsk bakgrund möter fortfarande fördomar och diskriminering. Personer med utländsk bakgrund är drabbade av arbetslöshet i högre utsträckning. Det är inte acceptabelt att dessa orättvisor består. Vi socialdemokrater har därför vidtagit en rad åtgärder för att förbättra integrationen, få slut på diskriminering och öka sysselsättningen. Mycket har blivit bättre. Men det räcker inte och mer återstår att göra”*¹⁹.

Inte ett ord nämns om att den reglerade arbetsmarknaden eller de omfattande skatterna och bidragen skapar beroende

och låser ute invandrare från arbetsmarknaden. Inte heller nämns att det långa beroendet och utanförskapet leder till att unga invandrare växer upp i miljöer med svaga sociala nätverk där det blir svårt att exempelvis få arbeten.

Istället skylls problemet helt på fördomar och diskriminering i det svenska samhället. Diskriminering kan givetvis försvåra för invandrarna, men det är samtidigt tydligt från olika mätningar att svenskarna tillhör de **minst** rasistiska och mest toleranta folken i världen. Dessutom har främlingsfientligheten minskat drastiskt på senare år.

Därmed kan knappast rasism vara den enda orsaken till att invandrare har en sämre situation på den svenska arbetsmarknad idag jämfört med tidigare årtionden, eller varför svenska invandrare klarar sig sämre än invandrarna i många andra västländer, länder som har större problem med rasism. Det har hos socialdemokratin närmast utvecklats en ideologi där främlingsfientligheten ses som förklaringsmodell för hela problematiken och regeringens förda politik endast ses som positiv.

Utan nytänkande kommer problemen att bestå

Redan 1975 formulerade Riksdagen de invandrapolitiska målsättningarna om jämlikhet, valfrihet och samverkan. Dessa mål innebar att invandrare skulle beredas samma levnadsvillkor och ha samma möjligheter att genom arbete försörja sig som de infödda svenskarna:

”Invandrar- och minoritetspolitiken bör präglas av en strävan av att skapa jämlikhet mellan invandrare och svenskar. Invandrarna och minoriteterna bör ges möjlighet att välja i vilken mån de vill gå upp i en svensk kulturell identitet eller bibehålla och utveckla den ursprungliga identiteten. Politiken bör även inriktas på att skapa samverkan mellan svenskar och invandrare för att öka solidariteten mellan dem liksom möjligheterna för invandrarna att påverka beslut som rör deras egen situation”

- Proposition 1975:26, sid 1

Resultaten har dock uteblivit. Vid det här laget är det uppenbart att den förda politiken, som går ut på att satsa på massiva offentliga åtgärder, inte fungerar. Det är därför dags för politiskt nytänkande.

Den enda politiken som förmår ändra invandrarnas marginaliserade situation är en som liberaliserar arbetsmarknaden, premierar arbete framför bidrag och tar bort de byråkratiska hindren för småföretagen.

Men den socialdemokratiska regeringen tycks helt sakna perspektiv på den egna politikens misslyckanden och fortsätter se bidrag och offentliga åtgärder som lösningen snarare än som en del av problematiken. Om den politik som så länge misslyckats fortsätter kommer problemen att bestå eller förvärras.

Förändringen kommer först den dag då svenska beslutsfattare

slutar sätta fackföreningarnas önskan om en reglerad arbetsmarknad framför de arbetslösas väl.

Referenser

-
- ¹ Ekberg, J & Hammarstedt, M. "20 år med allt sämre arbetsmarknadsintegration för invandrare." *Ekonomisk Debatt* nr 4 2002, sid 343-353
- ² Rauhut, D. "Arbetskraftsbrist och arbetskraftsinvandring. Hot eller möjlighet för ekonomisk tillväxt." Institutet för tillväxtpolitiska studier, 2002
- ³ Lundh, C. & Ohlsson, R. "Från arbetskraftsimport till flyktinginvandring". SNS, 1994
- ⁴ Häll, L. "Invandrarnas levnadsförhållanden", Valfärd och ojämlikhet i 20-årsperspektiv, SCB rapport 91, 1997
- ⁵ Rauhut, D. & Blomberg, G. "Ekonomiska effekter av integration och invandring". Institutet för tillväxtpolitiska studier, 2003
- ⁶ Ekberg, J. "Svårt för de nya svenskarna att få jobb". Statens Invandrarverk. 1997
- ⁷ Bevelander, P., Carlson, B. & Rojas, M. "I krusbärslandets storstäder. Om invandrare i Stockholm, Göteborg och Malmö". SNS förlag, 1997
- ⁸ Rauhut, D. "Arbetskraftsbrist och arbetskraftsinvandring. Hot eller möjlighet för ekonomisk tillväxt." Institutet för tillväxtpolitiska studier, 2002
- ⁹ Regressionsskattade procenttal. Källa: "Integration till svensk välfärd? Levnadsförhållanden Om invandrades välfärd på 90-talet" SCB och Arbetslivsinstitutet, rapport nr 96, 2002.
- ¹⁰ Statistik om invandrades företagande i Sverige. Bearbetad av Nutek analysavdelning. <http://www.nutek.se/content/1/c4/02/13/b8db1ef1.pdf>
- ¹¹ Rauhut, D. & Malmberg, G. "Vem försörjer vem? Försörjningsbördan och ekonomisk tillväxt." Institutet för tillväxtpolitiska studier, 2003
- ¹² Blomberg, G. Arbetsmarknadsintegration och budgeteffekter. D-uppsats Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet, 2003
- ¹³ Ekberg, J. "Finns det plats för invandrare på den svenska arbetsmarknaden?". FAS, 2002
- ¹⁴ OECD Employment Outlook. Chapter 5. The Employment of foreigners: Outlook and issues in OECD countries. OECD, 2001
Egna beräkningar: Genomsnittlig arbetslöshet för utländska medborgare (beräknat som genomsnittet för de två könen) jämfört med Sverige är 54 procent i Irland, 47 procent i Storbritannien och 26 procent i USA.
- ¹⁵ INS Statistical Yearbook. Nästan exakt samma andel som Sverige (not 6.30 procent av de för vilken uppgift finns, 2000-2005).
- ¹⁶ United States Census 2000. Foreign-Born Profiles.
- ¹⁷ SCB
- ¹⁸ Sanandaji, T. Timbro Briefing Paper: "Regeringen bluffar om ekonomin", 2006
- ¹⁹ Valblad Integration 2006, <http://www.socialdemokraterna.se/upload/Central/dokument/pdf/Valblad06/Valblad%20Integration.pdf>

Captus är en frihetlig tankesmedja som arbetar med opinionsbildning för allmänborgerliga idéer, såsom sänkta skatter, en stark rättstat, fria marknader och privat drift av skola och sjukvård.

Captus har målsättningen att fungera både som idéproducent och som en länk mellan idéproducent och idékonsument. Captus medarbetare bevakar dagligen ett sextiotal tankesmedjor, dagstidningar och tidskrifter. Vi sorterar flödet av information och sammanfattar och länkar till de mest intressanta artiklarna på vår hemsida.

Som idéproducent arrangerar Captus seminarier, medverkar i debatter och producerar debattartiklar och rapporter. Captus medarbetare publiceras regelbundet i tidningar som *Svenska Dagbladet*, *Sydsvenska Dagbladet*, *Aftonbladet*, *Expressen* och *Östgöta Correspondenten*, liksom i internationella tidskrifter som *Tech Central Station*, *American Enterprise* och *Human Events*.

Captus driver även nättidningen *Captus Tidning*, som utges varje vecka. *Captus Tidning* fungerar som en opinionsbildande tidskrift och som en plattform för unga skribenter som vill utveckla sitt skrivande.

Captus är huvudsakligen baserad i Göteborg, men finns även representerad i Stockholm, Uppsala, Örnköldsvik, Cambridge, Chicago och Los Angeles.

www.captus.nu